

1931. január 10.-én, 90 éve adták át ünnepélyes keretek között a simontornyai

Fried Művelődési Házat a nagyközönség számára

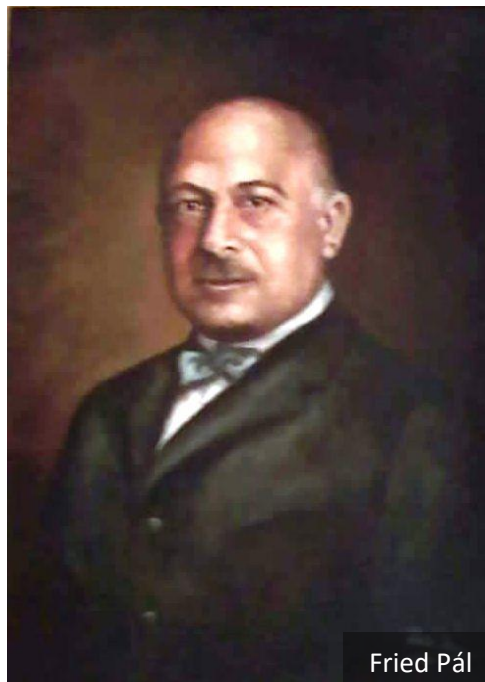
Mielőtt megépült volna a kultúrház, a simontornyaiak a szórakozásra a Nagyvendéglő (ma: Petőfi utcai iskola) és a Beszédes utcai Nagyház épületeit használta. A Nagyvendéglő-Szállodában vetítették le a közönségnek a kor filmjeit. 1918-ban Melicher Vince már vetített filmeket; Apolló Mozgónak nevezte el a moziját. 1925-1931 között Dezső Antal üzemeltette a mozit a Nagyvendéglő épületében. Bér ellenében áthelyezte a mozit a Friedek által újonnan megépített kultúrházba. Ezután üzemvezetőként alkalmazták.

1930-ban ünnepelték a Fried Ber. és Fiai Bőripari és Kereskedelmi Rt. 150. évfordulóját. Az akkori tulajdonosok, Fried Pál, Fried Imre és Singer Dezső 100 ezer pengőből felépítették a város művelődési házát, melyet Vágó Pál építész tervei alapján készítettek el. Az új épületet 1931. január 10.-én adták át, ünnepélyes keretek között. Fried Imrének köszönhetően a moziban a kor legújabb filmjeit nézhette meg a közönség, a legkorszerűbb berendezés által. A bőrgyár tulajdonosai mindig odafigyeltek a munkásaikra. Rengeteg kulturális és szociális eseményt szerveztek; nemcsak a munkásoknak hanem Simontornya többi lakóinak is.

Fried Imre

Fried Pál

Singer Dezső

Megjelent egy újságcikk is az átadásról a „Magyar Bőripar egyesítése a Bőriparral” című hetilapban, még 1931. januárjában.

Alapítatott 1893. XXXVIII. évfolyam

ELSŐ MAGYAR POLITIKAI SZAKLAP
A BŐRIPAR ÖSSZES SZAKMÁI RÉSZÉRE
A Magyar Bőrkereskedők Orsz. Szövetségé-
nek, a Gépszíjgyárosok Országos Egyesüle-
tének és a Magyar Nyersbőr- és Termény-
kereskedők Országos Egyesületének.

HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetési ár: Belföldre egy félévre 10 P.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Károly-körút 17., I. 22.Postatakarékpénztári szám 3206.
Osztrák postatakarékpénztári szám 45.234.
Sürgőnycim: Magyar Bőripar Budapest.
Telefon: József 415-01.

Magyar Bőripar

egyesítve a

Bőriparral

Ungarische Lederindustrie vereint mit Ungarische Gerberzeitung

Kiadótulajdonosok és főszerkesztők:
VETŐ IMRE és PALLÓS JAKAB.

Herausgeber und Chefredakteure:
EMERICH VETŐ und JAKOB PALLÓS.

Gegründet 1893. XXXVIII. Jahrgang

ERSTES UNG. POLITISCHES FACHBLATT
FÜR SÄMTLICHE ZWEIGE DER LEDER-
INDUSTRIE

OFFIZIELLES ORGAN

des Landesverbandes Ungarischer Lederhändler
des Landesvereins der Treibriemenfabrikan-
ten und des Landesvereins der Ungarischen
Robbhäute- und Produktenhändler.

Erscheint jeden Sonnabend.

Abonnementspreis:
Für Inland halbjährig 10 Pengő.

Postsparkassen Cheque-Conto 3206.
Österreichische Postsparkasse 45.234.
Telegramm-Adr. Magyar Bőripar, Budapest.
Telefon: József 415-01.

Felavatták

a Fried Bern. és Fiai Bőr- ipari és Kereskedelmi rt. simontornyai kulturházát.

A „Magyar Bőripar“ annakidején ün-
nepi kiadásban méltatta a Fried Bern. és
Fiai rt. 150 éves fennállásának jubileu-
mát és a többi közt megemlékezett arról
is, hogy a cég másfélszázados évforduló
alkalmával a gyár tisztviselői és munká-
sai részére kulturházat is létesít. Ez a
kulturház azóta elkészült és mint leg-
utolsó számunkban jeleztük, január hó
10-én fényes külsőségek mellett avatták
fel. A kulturház Vágó Pál építésmérnök
tervei szerint épült, könyvtárat, olvasó-
termet, tiszti étkezdét és 600 személy be-
fogására alkalmas előadótermet, a ki-
szolgáló személyzet lakásait és a szüksé-
ges mellékhelyiségeket tartalmazza, moz-
góképelőadásokra is be van rendezve és
saját áramfejlesztőteleppel és központi
fűtéssel rendelkezik. Vágó Pál műépi-
tésznek ez a remekműve beszédes tanusa-
got szolgáltat a művészi tervező zseniali-
tásáról és minden részletre kiterjedő mo-
dern elgondolásáról, amely mintája lehet
bármely hasonló célú alkotásnak.

Maga az ünnepség oly fényes keretek
között ment végbe, amelyek mindenkép-
pen méltók voltak a gyönyörű eszméhez,
amelyet ez a kulturház megtestesít. Az
avatás programja, a megjelent közön-
ség társadalmi súlya és az elhangzott üd-
vözlő beszédek színvonala tökéletes mó-
don harmonizált. A megjelentek sorában
láttuk Pesthy Pál ny. igazságügyminisz-
tert, a kerület országgyűlési képvisel-
lőjét és titkárját, dr. Kovács Bélát,
Tolna vármegye, a járás és Simontornya köz-
ség képviselőit, a kalocsai és re-
formtárus felekezetek lelkészeit, stb. De
diszesen képviseltették magukat a kor-
mányhatóságok és az ipari és szakma-

beli érdekképviselők is. Tolna vármegye
részéről Hagymássy Zoltán vármegyei fő-
jegyző, Müller Imre és Reich Oszkár
főszolgabírók és dr. Petz Endre szol-
gabíró jelentek meg. A kereskedelem-
ügyi magyar kir. miniszter képvisele-
tében Szegedi-Maszák Elemér miniszteri
tanácsos, az AMBOSz megbízásából
dr. Morvay Oszkár ügyvezető-titkár, a Bu-
dapesti Bőrnagykereskedők Egyesülete ré-
széről Vidor Jenő alelnök, a Magy. Bőrke-
reskedők Orsz. Szövetsége nevében Wiener
Ármin társelnök, Szücs József alelnök és
Rechnitzer Oszkár elnöki tanácsai tag, a
Magyar Lábbelikészítők Egyesülete és a
Cipészipartestület képviseletében Zauper
Lajos, az Országos Iparegyesület nevében
dr. Naményi Ernő, a pécsi kereskedelmi
és iparkamara részéről Fürst Gyula alel-
nök és dr. Vének János kamarai titkár.
Megjelentek még az ünnepségen Tauszik
Andor kir. főmérnök, a vállalat igazgató-
sági és felügyelő-bizottsági tagjai, Pallós
Jakab, a Magyar Bőripar főszerkesztője,
Blázsik Ferenc, a Tolnamegyei Ujság fe-
lelős szerkesztője és sokan mások. A
cég budapesti központi irodája részéről
a tisztviselői kar majdnem teljes szá-
mban és a gyár tisztviselői és munkásai

Az avató ünnepséget a kulturház rá-
diója a Himnusz előadásával nyitotta
meg, amelyet a megjelentek állva hall-
gattak végig. Elsőnek Fried Imre igaz-
gató szólalt fel, aki történelmi visszapi-
lantást vetett a gyár megalapítására és
ismertette annak fejlődését a mai napig.
Kegyelttel emlékezett meg a gyár alapi-
tójáról, aki szerény eszközökkel és sze-
rény keretek között kezdte meg munkáját
és a vállalat továbbfejlesztőiről, Fried
Bernátról, Móricról és Vilmosról, visz-
szatekint azután az elmúlt 150 eszten-
dőre, amelyben jó és rossz idők váltakoz-
tak, de büszkén állithatja, hogy egy nem
változott: a becsületes munka. A kis ti-
mártelep megalapítása után évtizedekig

alig változott a helyzet, de azért a vállalat izmosodott és képtessé vált a 19-ik század óriási technikai fejlődésének eredményeit hasznosítani. A technikai fejlődésével és a vállalat bővülésével együtt járt az alkalmazottak számának növekedése is. Oly munkásokra és tisztviselőkre volt szükség, akik együttéreztek a vállalattal és annak sorsát személyes sorsuk kérdé-

sének tekintették. Ez a helyzet ma is. Éppen ezért nem mulasztja el ebben az ünnepi órában, hogy megemlékezzen a jelenlegi munkatársakról, amikor egyrészt a cég hálás elismerését fejezi ki eddigi munkájukért és kéri őket, hogy ugyanolyan ragaszkodással tartsanak ki továbbra a vállalattal melletten. A cég sokáig töprengött, hogy mily módon adjon kifejezést a 150 éves évfordulónak. Oly emléket akart állítani, amelynek látása még utódainak és munkásai utódainak is megemlékezésül szolgáljon és az elődök szellemében nevelje a jövő idők generációit is. Ezért tartották legalkalmasabbnak a kulturház létesítését és azonnal hozzákezdtek annak felépítéséhez. A legfontosabb célja pedig a kulturház alapításának egy magasabb kulturnívó elérése és a hazafiui erkölcsök mindenki lelkében való megszilárdítása, amelyhez remélhetőleg ez a kulturház közelebb visz bennünket. Otthont akarunk adni az alkalmazottaknak, amelyben minden tisztviselő és munkás különbség nélkül otthon érezze magát és közös erővel dolgozzék az elérendő kulturális cél érdekében. Az alkalmazottak hazafias szellemben való szórakoztatását szolgálják: a kulturház könyvtára, műszaki és általános érdekű előadások tartása, sport és zenével foglalkozás, oktató- és kulturfilmek bemutatása és sok más, amelyeknek helyes irányban való kifejlesztése a résztvevők az ügy iránt való szeretetétől függ. Ha lesznek olyanok, akik azt kérdezik, hogy ily súlyos viszonyok között miért szánta el magát a vállalat éppen egy kulturház építésére és miért nem inkább valami olyant létesítettünk, ami a gazdasági viszonyokat többé-kevésbé enyhítené. A felelet a következő: Trianon által megcsufolt, szétszaggatott hazánknak nem maradt más fegyvere, mint magas kultúrája. Csakis ennek megőrzésével, sőt emelésével érhetjük el mindnyájunk célját: ezeréves hazánk egységének visszaszerzését.

A mélyhatású beszédet nagy lelkesedéssel fogadták.

Szegedi-Maszák Elemér miniszteri tanácsos, a kereskedelmi miniszter üdvözlését adja át a gyár vezetőségének és kiemeli, hogy mily tanulságos módon ismertette Fried igazgató a gyár történetét, amely szemléletes módon bizonyítja, hogy miképpen lehet szerény kezdetből ernyedetlen és céltudatos munkával oly ipari és közgazdasági hatalmassággá fejlődni, amely nemcsak országos, de európai viszonylatban is számottevő. Tolmácsolja ezután a kereskedelmi miniszter elismerését, amely kettős. Az első szól a gyár vezetőségének, amely 500 munkáscsaládnak ad kenyeret, ami a mai rossz gazdasági viszonyok mellett is a legszébb reményekre jogosít. A másik elismerés a munkásságé, amelynek látható jeléül a gyár két kiváló munkásának, *Szántó* Bélának és *Tenke* Józsefnek sok évi hűséges szolgálatuk méltánylásául egy-egy elismerő oklevelet nyújt át.

Szántó Béla a maga és társa nevében hálás köszönetüket nyilvánítja a miniszternek és a gyár igazgatóságának, amely kitüntetésüket javaslatba hozta.

Dr. Pesthy Pál nyug. miniszter, a kerület képviselője köszönti ezután úgy a jubileum, mint a kulturház felavatása al-

kalmából a gyár vezetőségét. Büszke arra, hogy, mint a kerület képviselője üdvözölheti a cég főnökeit és a gyár munkásait, akik oly eredményes munkát végeztek, amelyre országos közgazdasági szempontból önérzettel tekinthetnek vissza. Áldás fakadt ebből a lankadatlan munkából és ez az áldás mindvégig lebegni fog a gyár felett, amíg olyan elvek fogják irányítani, mint amelyeket 150 éven át követtek és amelynek egyik legszébb jelképe az a diszes kulturház, amelyet ma felszentelnek.

Reich Oszkár főszolgabíró megállapítja, hogy az ünnepség rendezése nagyszerűen sikerült, csak egy kifogása van, hogy nem értesítették őt előre, hogy neki is beszélnie kell s így rögtönzésre van utalva. Ötletesen fejtegeti a *Fried* szó értelmét, amely nemcsak békét, hanem kerítést, övezetet is jelent, mert ez a remek kulturház nemcsak a gyár munkásságának, hanem az egész község lakosságának is kulturövezetet fog jelenteni.

Frankl Lajos h. igazgató szólalt fel ezután:

Szeretve tisztelt Igazgatóim!

Alig pár hónap, vagy talán csak pár nap rebbent el felettünk, amióta büszkén emlékezhettünk meg vállalatunk 150 éves fennállásáról. Ez másfél évszázad, amely idő egy nemzet történetében is már sokat jelent, hát még egy iparvállalat életében.

Most ismét összejödtünk ünnepelni. Ugy érzem, hogy valamennyiünk szíve sugallatát követem, amidőn azt mondom, hogy Önök nekünk nemcsak főnökeink, hogy Önök nekünk nemcsak kenyéradó gazdáink, hanem igaz atyai jó barátaink, akik gondoskodásukkal, közvetlenségükkel, végtelen szeretetükkel megmutatták és bebizonyították, miképpen lehet egy kb. 500 munkást és 70 tisztviselőt foglalkoztató, jelentős iparvállalatot nem a robot helyévé, hanem a munka templomává varázsolni.

Örömmel látom, hogy Önök nem érték be azzal, hogy nekünk munkát, megélhetést biztosítsanak, ami nekünk testi tápot nyújt, hanem atyai gondoskodásukban még tovább is mentek, amikor a mai súlyos és nehéz gazdasági viszonyok mellett sem fáradságot, sem anyagi áldozatot nem kímélve, megteremtették számunkra, lelki szükségletünk kielégítésére a kultúra otthonát.

Ez a tudat, ez a felekölt, nemes cselekedetük teszi számunkra ünneppé a mai napot. Ez a tudat önt belénk hitet a jövőben, ez a tudat ad nekünk életerőt és munkakedvet.

És most, amidőn e vállalat budapesti kereskedelmi központjának tisztviselői és munkásai nevében is hálás köszönetemet fejezem ki ezen újabb nemes alkotásukért, kérem az Egek Urát, adjon Önöknek erőt, egészséget, hosszú, boldog életet az emberi kor legvégső határáig, hogy irányíthassanak bennünket továbbra is munkálkodásunkban a magyar ipar és a várva-várt és rövidesen eljövendő régi, boldog Magyarország büszkeségére.

Quitt Izsó h. igazgató a simontornyai tisztviselői kar nevében fejezi ki hálás köszönetét a kulturház megalkotásáért.

Neuser Lajos a börgyári művezetők képviselőjében üdvözli a vállalatot.

Kronstein előmunkás az összmunkás-ság nevében mond köszönetet az igazgatóságnak.

Hecskó Tamás főjegyző a község kép-

viselőjében fejezi ki, hogy mennyire büszke a lakosság arra, hogy a gyár 150 esztendőn keresztül fennmaradt és egyre nagyobbodott s a lakosság legmélyebb hálájának a kifejezést a gyönyörű kulturpalotáért.

Pater Faysz Angelus római katolikus plébános a katolikus egyházközség és a plébánia, valamint a Szent Benedekzárda nevében üdvözli a gyár vezetőségét és ugyancsak hálás elismerését fejezi ki a kulturház létesítéséért.

Varga Kálmán református lelkes a református egyház képviselőjében méltatja a kulturház jelentőségét.

Dr. Naményi Ernő, az Országos Ipar-egyesület h. igazgatója, az Országos Ipar-egyesület meleg köszöntését tolmácsolja. Annál melegebbet, mert a Fried-cég e ténykedése ugyanabból a gondolatból fakadt, mint amely az Országos Ipar-egyesület alapítását megindította. 1841-ben Almási Balogh Pál fölvetette egy hasznos ismereteket terjesztő egyesületnek eszméjét. Fáy András volt az, aki kifejtette, hogy a kultúra előmozdítására is legcélszerűbb szűkebb határok közé szorítani a célkitűzést és a kultúra fejlődését az iparosodás előmozdításával szolgálni. Ez az eszme öltött testet Kossuth lánglelkén át az Országos Iparegyesületben. Az iparosodás szorosán össze van forrva a kultúra fejlődésével és ezzel a Kulturházzal méltán követi a cég azokat a nagy iparosokat, akik a világ kulturájának legnagyobb alkotásait tették lehetővé. Nem termékeny lapályok, hegyek, ásványok, éghajlat, stb. teszik a közérőt, hanem az ész, mely azokat józanul használni tudja. Igazibb súly s erő az emberi agyvelőnél nincs. Ennek több vagy kevesebb léte a nemzetnek több vagy kevesebb szerencséje. Széchenyi e szavaival induljon útjára ez a Kulturház, hogy az ész s erő fejlesztésével öregbitse e cég tekintélyét, gyarapítsa e község és megye jólétét és járuljon hozzá a haza felvirágzásához.

Dr. Morvay Oszkár a Magyar Bőriparosok Országos Szövetsége nevében melegen üdvözli a vállalat igazgatóságát a Kulturház megnyitása alkalmából. A mai ünnepélynek több szempontból van jelentősége: elsősorban a vállalat alkalmazottai szempontjából, akik részére a társaság áldozatkészségéből egy gyönyörű szociális intézmény létesült; másodsorban a vállalat szempontjából, amely 150 éves fennállása alkalmából egy örök emléket állított fel magának és harmadszor általános ipari és közgazdasági, valamint társadalompolitikai szempontból, mert rendkívüli jelentősége van annak, hogy oly időben, amikor nem csupán Magyarország, hanem az egész világ a legsúlyosabb gazdasági válságban tengődik, akad oly magyar vállalat, amely a magyar bőripar és a magyar közgazdaság dicsőségére ily áldozatot hozott. Majd utal az utóbbi időben a magyar ipar ellen politikai jelszavak hatása alatt keletkezett támadásokra és kiemeli, hogy az ily nagylelkű cselekvések, mint amilyen ennek a Kulturháznak a létesítése, különösen alkalmasak arra, hogy a közvélemény előtt a magyar ipar kulturális misszióját eklatáns módon bizonyítsák. Szívből kívánja, hogy a vállalat még hosszú évszázadokon át teljesítse hivatását a termelő munka és a magyar közgazdaság szolgálatában.

Vidor Jenő alelnök: Hozom a Budapesti Bőrnagykereskedők Egyesületének zászlaját, hogy meghajtsam Önök előtt áhítatos tisztelettel. A régi klasszikus világban, ha az athéni polgár értékét, hasznosságát, nagyságát kellett megállapítani, nem azt kérdezték, hogy mennyi a pénze, hány marhája van, mekkora a vagyona, hanem azt, hogy hány fát ültetett és hány házat épített? A mai közgazdaság nyelvén ezeket a kérdéseket még azzal toldhatnánk meg, hogy *hány gépet indított meg, hány munkásnak adott foglalkozást, hány esa-*

ládnak kenyeret? A dicső ősoktól kezdve, akik ma már por és hamu, de akik még ma is élnek alkotásaikban és akik már százötven esztendővel ezelőtt megkezdték házat építeni és fát ültetni, egész a mai nemzedékig, amely gépeket indít és a munkáscsaládok százainak ad kenyeret, a Fried-család története a legragyogóbb felelet ezekre a kérdésekre. Ha ezeket a nemes cselekedeteket *egy* ember végzi, akkor az az egy ember lehet hőse, bajnoka, mestere a foglalkozásának, de ha ezek a cselekedetek öröklődnek és megisméltődnek nemzedékről-nemzedékre, akkor ez már sokkal több, mint foglalkozás, akkor ez már *hivatás*. Ez a nemes elhivatottság a Fried-család egymást követő egyenes leszármazottaiban a hagyományok kegyeletes ápolását ébreszti fel, belőlünk, kívülállókból pedig kiváltja a legteljesebb elismerést és nagybecsülést. A százötven esztendő eltelt munkában és becsületben. Becsületesen dolgoztak csendes, nyugodt időkben és ugyanolyan tántorithatatlan becsülettel a gazdasági hullámverések vésszes viharaiban is. Ezért van, hogy ha átlépjük a simontornyai gyár kapuját, úgy érezzük, mintha szent talajon állanánk, templomban, a munka templomában, ahol minden munkás minden kezemozdulása és minden gépnek zakatoló zugása az Isten képére teremtett ember alkotó erejét hirdeti.

Hirdeti immár másfélszáz esztendő óta. Százötven év előtt ez az ipartelep egy jelentéktelen kis timárság volt az Árpád-alapította Nagymagyarország ezeréves határai között. Ma a gyár nemzetközi viszonylatban is nagy gyár . . . a Trianon gyötrelmét szenvedő csonka Kismagyarországban. Szívből kívánom, hogy Fried Pál, Fried Imre és Singer Dezső igazgatók, a tisztviselők és a gyár sok száz munkása éljék meg mihamarabb, még fiatalságuk acélos erejében, hogy ez a nagygyár Nagymagyarországon álljon.

Wiener Ármin, mint a Magyar Bőrkereskedők Orsz. Szövetségének társelnöke az ország bőrkiskereskedőinek üdvözlését hozza és kiemeli azt a nagy tekintélyt és megbecsülést, amelyet a Fried-gyár a kereskedők társadalmában élvez. A most felavatott Kulturház pedig maradandó tanúsága lesz annak az áldozatkészségnek, amellyel ez a cég, hiven tradícióihoz, mindenkor adózott a magyar kulturának.

Zauper Lajos, a Budapesti Cipészipar-
testület alelnöke a Budapesti Cipészipar-
testület és a Lábbelikészítők Orsz. Szöv.
nevében hozott üdvözlést. A nagy magyar
őserő adja fényes tanujelét életképességé-
nek, — ugymond — amikor a Fried
Bern. és fia bőrgyár a munkás életben el-
töltött 150 év után Kulturházat ad a napi
szorgalmas munka után hazatérő tiszt-
viselő- és munkáshadnak.

Ha szükség volt valaha az összetar-
tásra és megértésre, úgy most van itt az
idő, amikor a körülöttünk élő országokban
azon versenyeznek, hogy melyikök bir
többet ártani szegény megésonkitott ma-
gyar hazánknak.

Pártoljuk, szeressük, támogassuk mind-
azt, ami magyar és mutassuk meg,
hogy bár a harctereken hősi küzdelmünk
ellenére vesztesek lettünk, a tudás fegy-
verével az ipar terén teljes győzelmet vi-
vunk ki a jövőben.

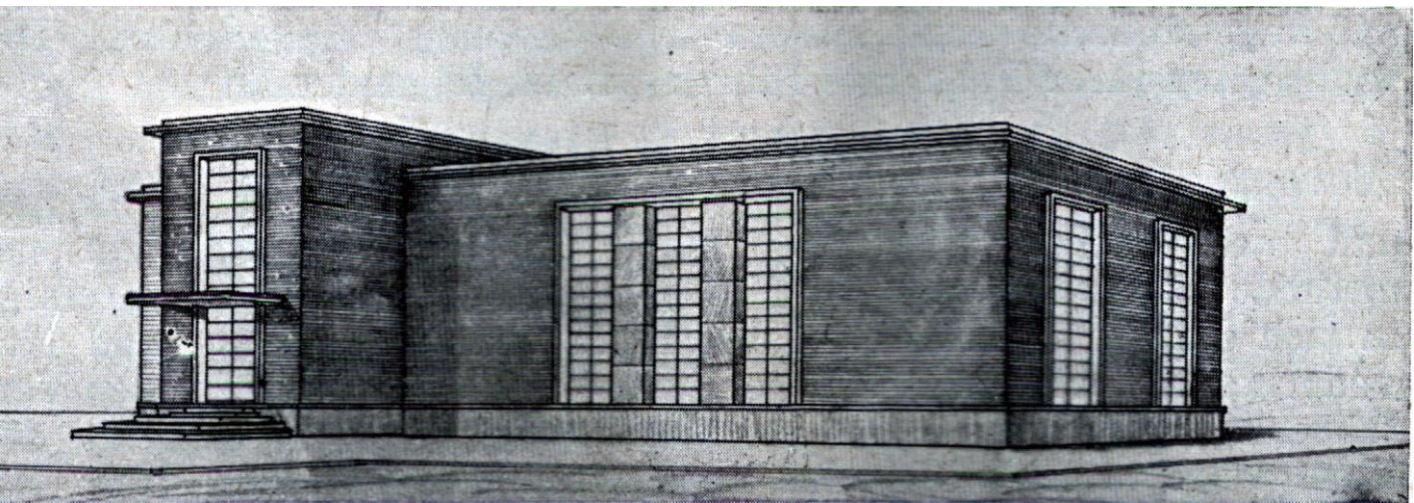
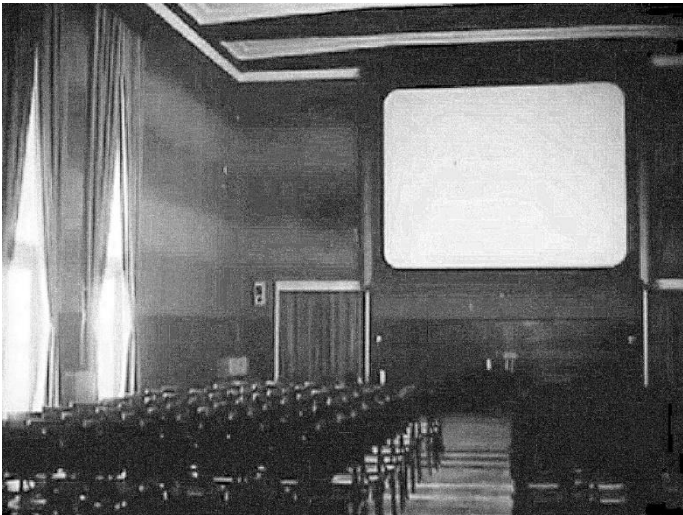
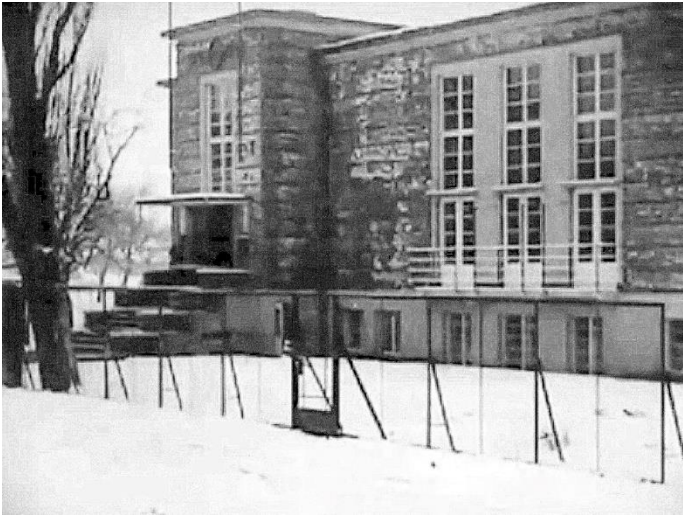
Jövendő sorsunk tőlünk függ. Mu-
tassuk meg, hogy munkánk után élni aka-
runk és ha Isten segít, élni is fogunk.

Végül *Fried* Pál cégtulajdonos-igaz-
gató fejezte ki köszönetét a vállalat nevé-
ben az elhangzott szép és elismerő beszé-
dekért, amelyekből legalább azt látja iga-
zoltnak, hogy a cég helyesen eselekedett
akkor, amikor 150 éves jubileumát a
Kulturház megalkotásával vélte a leg-
méltóbb módon megünnepelni.

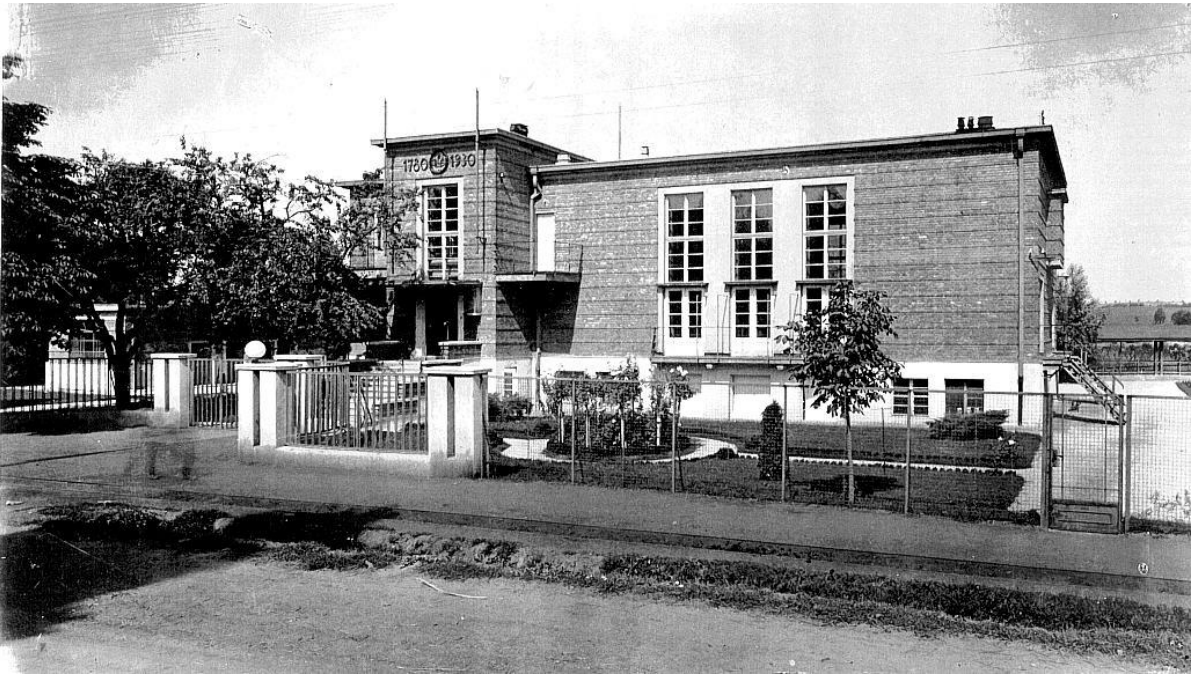
A Kulturház rádiója ezután a Szózatot
adta elő, amelyet a jelenvoltak állva hall-
gattak végig.

Az ünnepséget a Hungária című film
előadása, majd diszvacsora követte, ame-
lyen ismét számos felszólalás hangzott
el. Befejezésül táncmulatság következett,
amely az összes résztvevők legjobb hangu-
latában csak a reggeli órákban ért véget.

A kultúrház 390 főt tudott befogadni és egy nagy színpadot is építettek. Az akkori felszereltség a fővárosi filmszínházakkal volt egyenértékű. A mozi 1932-ben került az épületbe. A börgyári dolgozók olcsóbb jeggyel látogathatták a mozit és vasárnaponként a gyermekeknek matinét vetítettek.

Fried Imre saját maga, vagy egy megbízottja hozta el a filmeket, mert szerette, ha a város lakói is akkor látják a műveket, amikor a fővárosiak. Emellett a börgyár alkalmazottainak könyvtárát is építettett; ekkor 2000 kötet és sok folyóirat volt megtalálható az épületben.

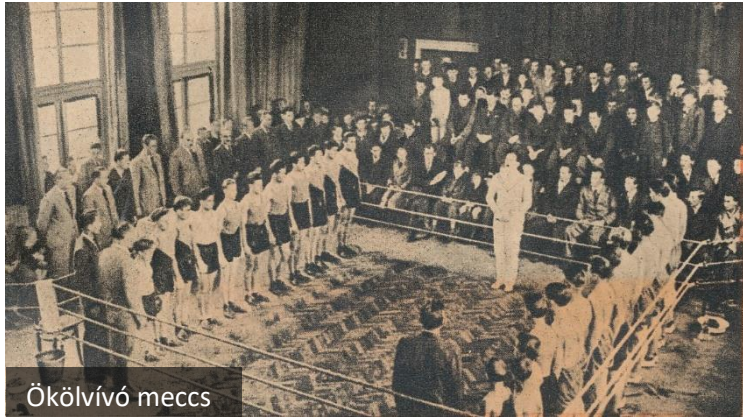

Udvari homlokzat

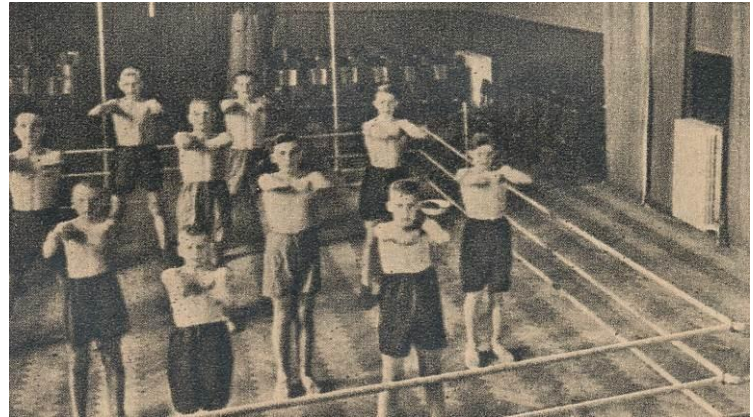

Régi könyvtár

A tisztviselők ebédlője és a szellemi sportok is a kultúrház társalgójában kaptak helyet. Ebben a teremben biliárdozni, sakkozni és olvasni is lehetett. A művelődési házat a sportszakosztályok edzésre és mérkőzések lebonyolítására is tudták használni. A sakkosztály évente bajnokságot rendezett a börgyár dolgozóinak. Ökölvívó meccseket is tartottak a mozi teremben.

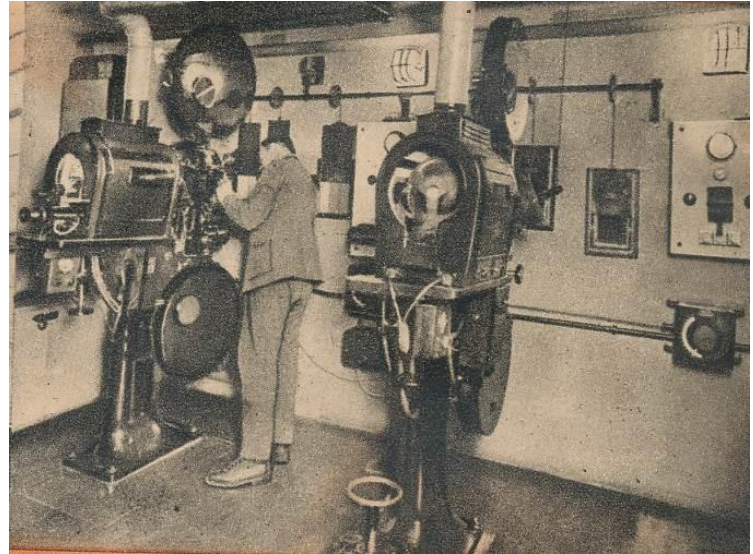
Ökölvívó meccs

A régi társalgó

Schöller mérnök és Barcza Gedeon verseny közben

A II. Világháborúban a művelődési ház épülete is megsérült. A felújítási munkálatok, csak az 1940-es évek végére fejeződött be; ezután tudták csak újból használni az épületet Simontornya lakói. A mozit a zsidótörvények következményeként 1942-ben átadták a szomszéd faluból származó vitéz Nagy Pálnak. A színpad és a világítás Bodnár gépészmérnök és Tóth József villanyszerelő (börgyár szakemberei) irányításával készültek el.

1957. március 1-jétől Szepesi József végezte a Simontornyai Börgyár Művelődési Házának igazgatását. 1961-1962-es év kulturális tevékenysége, Szepesi József igazgató beszámolója:

- 6600 db könyvvel rendelkezett a kultúrotthoni könyvtár.
- 1961: az ipari tanulók tánczenekara és az úttörő zenekar ekkor kezdte meg működését
- 75 fővel zeneiskola és 35 fővel zeneóvoda működött.

A művelődési ház 1961-1962-es éves munkaterve *(részlet)*:

- Munkásakadémia: A bőr vegyi kezelése (Halas Kálmán előadása), Jogok és kötelességek az üzemben (Gyuricza Lajos előadása), Az 5 éves terv és a bőripar (Hibácskai Ernő előadása)
- Ismeretterjesztő előadások: Mi a kapitalizmus, mi az imperializmus? (KISZ), Vernétől Gagarinig (filmvetítés)
- Tanfolyamok: Nyelvtanfolyam (orosz, német – Művelődési Ház), Ezüstkalászos tanfolyam (TSZ), Házi betegápolás (Vöröskereszt)
- Rendezvények: Szüreti-, Katalin-, Szilveszteri-, Farsangi-, Sport-, Úttörő- és Anna bál.

A 60-as években megrendezésre került minden évben a Tímár bál is, mely általában télen volt és a börgyári tímár munkások és tanulók rendezték meg. A termet ilyenkor különböző alakú és méretű kidolgozott bőrökkel díszítették. Ezen felül még Pöttyös és Vasas bált is tartottak. Az előbbiről azt kell tudni, hogy kötelező volt olyan ruhát vagy kiegészítőt viselni, amin vannak pöttyök, az utóbbiról

pedig, hogy a bőrgyári esztergályos és lakatos munkások szervezték és szakmájuk szerint díszítették a termet például fogaskerekekkel, kalapáccsal stb. A melegebb évszakokban a kultúrház udvarán egy kinti szórakozóhely helyezkedett el. A mai Diel iroda területén egy lebetonozott rész volt kialakítva, ami a tánctérnek felelt meg. A visszaemlékezések szerint a bálokon a Steiger-féle zenekar szolgáltatta a jó hangulatot. Megalakult egy népi táncsoport is 1961-ben, körülbelül egy évtizedig táncoltak együtt. A tánckar tagjai tehetségükkel sok szép eredményeket értek el a megyében és azon is túl.

1962 – Simontornyai népi táncsoport

A képen balról jobbra: Nyiratiné Varga Mária, Bereczki Lászlóné-Kiss Mária, Tancsa Anna, Patai Zoltánné-Császár Katalin, ? Éva, Víghné Molnár Erzsébet, Hegyiné Zugor Ilona

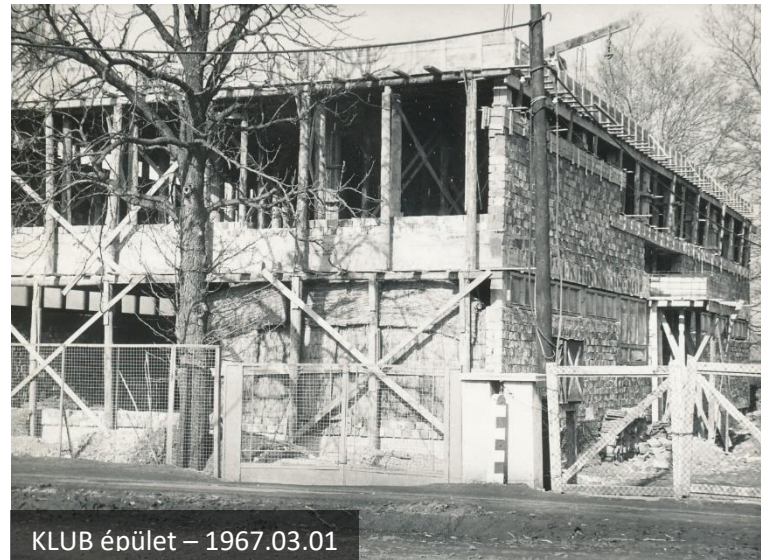
Ezekben az években Sziládi István színdarabokat rendezett, amiket a színház épületében adtak elő. Ilyen volt például a Mindent a mamáért, Bekopog a szerelem vagy a Nem élhetek muzsikaszó nélkül. Az 1950-1960-as években Sággy Imre volt a művelődési ház mozigépésze, majd a 60-as években Vidics István vette át a mozigépész szerepét.

Sággy Imre

Megrendezték az első lottósorsolást Simontornyán 1963-ban, melynek a művelődési ház adott otthont. 1968-ban még szépségkirálynő választást is tartottak.

Az 1967-es évben megkezdődött a mai Klub épületének a megépítése, a régi könyvtár épületének a helyén. Az épületben különböző nagyságú termeket alakítottak ki, és itt kapott helyet a városi könyvtár is.

A 70-es években még mindig Szepesi József volt a kultúrház igazgatója, de már Börnyári Petőfi Sándor Művelődési Háznak hívták az intézményt. A város a Szekszárdi Moziüzemi Vállalattól kapta a filmeket ekkor. A heti filmvetítéseket hétfőn, csütörtökön, pénteken és vasárnap tartották. Heti szinten 2 darab filmet vetítettek, melyet 2-2 alkalommal tudott megnézni a közönség. 72 darab mozgóképet láthattak a moziba látogatók 1970 áprilisa és decembere között. A művelődési ház mögötti udvaron tartották a kertmozit, ahol szabad ég alatt lehetett megnézni a filmeket. A moziteremben a korszerű gépeket alkalmazták, míg a kertmozit a régebbi gépekkel működtették.

Szepesi József tevékenységei:

- 1976-tól a Sió menti fiatalok találkozójának szervezője volt.
- Hetente 4 mozielőadást tartott.
- 1977-ben 257 db. Filmvetítés volt, melyen 31. 584 fő vett részt. Ugyan ebben az évben 19 ismeretterjesztő előadást bonyolított le.
- Tanfolyamokat is szervezett, például: német nyelv és szabás-varrás tanfolyamot.

Szepesi József 1974-ben

1970 körül megalakult a Pannofix együttes Simontornyán, ezekben az években legtöbbször ők szolgáltatták a zenét a művelődési házban tartott eseményeken.

Szepesi József és Perger Imre szervező munkája nyomán 1982-ben elkészült a felújított színházépület.

Szepesi László - fotó

Szepesi József nyugdíjba vonult, az igazgatói posztot Csitári József töltötte be 1984. február 21-én, de nem maradt hosszú ideig Simontornyán. A művelődési ház következő vezetője Pál Kálmán lett, aki 1985 és 1986. áprilisáig látta el a feladatokat. Őt Fehérvári András követte, aki másodállásban vezette a kultúrházat, egészen 1986.09.16-ig, amikor Lacza Attila átvette a művelődési ház igazgatását.

A kultúrház újjáépítése utáni ünnepség

Kiállítás megnyitó 1984-ben – Herczeg Lajos

1999-ben a Simontornyai Bőrgyár Rt. megszűnése után a Bőrgyári Petőfi Sándor Művelődési Ház átkerült a város tulajdonába, a berendezés pedig a Szakszervezeti Művelődési Intézmény Egyesületének a tulajdonában volt. Még ebben az évben megkezdődtek a tárgyalások a kultúrház ingyenes használatba adásáról és a művelődési ház által az önkormányzati közművelődési feladatok ellátásáról is. 1998-tól a Fried Művelődési Ház minden évben megrendezi a Simontornyai amatőr képző- és iparművészek kiállítását. Gyurkóné Tóth Irén és Gyurkó Gábor ennek a programnak a főszervezői. A 90-es években is sok bál és koncert került megrendezésre. A kultúrházhoz tartozó Ördög áRockban ebben az évtizedben sok rockkoncertet tartottak. Szinte állandó fellépő volt a helyiek által alapított rockbanda is, az Accident.

Accident zenekar

Rock koncert az Ördög áRockban

A művelődési ház a 70. évfordulójára felvette alapítói nevét és ezután Fried Művelődési Ház néven üzemelt tovább. 2000. év decemberében megrendezték az első Fried-napokat, mely egy 7 napos program, ahol szinte minden művészeti ág bemutatkozik. Ezzel is emlékezve az alapítókra. Lacza Attila, a kultúrház igazgatója szervezésének és Budai Ilona vezetésének köszönhetően megalakult a Népzenei Tábor, mely 2001. augusztus 15-21. között volt megtartva. Simontornyáról és környékről 24 tanuló érkezett. 2003-tól önálló alapítványként működik, a Területi Művelődési Intézmények Egyesületének (TEMI) alapított intézményévé vált a kultúrház.

2005-ben tartották az első Összefogás bált, melyet minden évben megrendeznek a művelődési házban. A bálon összegyűlt bevételt a városi egészségügy fejlesztésére fordítják. A 2000-es évek elején megalakult egy tánciskola is Simontornyán, Vándorok Tánciskola néven, amit Varga László koreográfus hozott létre. Az iskolában több csoport is létrejött korosztályok szerint, a legkisebbek óvodás és kisiskolás korúak voltak. Körülbelül 100 fős tánckar az évek alatt rengeteg műsort adott elő; minden év decemberében karácsonyi műsorral szórakoztatták a lakosokat a művelődési házban, és a legtöbb előadást is itt adták elő. A fiatal táncosok az országban és külföldön megrendezett versenyeken is szép eredményeket értek el. A fiatal táncosok nem csak egyfajta táncstílussal ismerkedtek meg; a modern tánc mellett, balettot és néptáncot is tanultak az ifjú tehetségek.

Vándorok Tánciskola – Karácsony 2003

Vándorok Tánciskola – kis csoport 2003

2010-ben ünnepelte Simontornya művelődési háza a 80. születésnapját. Erre az alkalomra 1 hetes programot szerveztek, mely kórystalálkozóval kezdődött. A Krammer Ferenc kórus és a művelődési ház kórusa volt a találkozó házigazdája. A két simontornyai kórus is ekkor ünnepelte születésnapját; 20 évesek lettek. A program egyik napján a gyerekeknek kedveskedtek a Szegedi Miniszínpad társulata, mikulásnap alkalmából egy előadást láthattak a fiatalok. A Simontornyai Bőrgyár 200. évfordulójára készítették egy filmet is, amit a művelődési házban vetítettek le. A gálaműsoron fellépett még testvérvárosunk Bekecs Néptáncgyűttese is. A Fried-napok második felében koncertet adott a Pannofix zenekar, a Simontornyai TáncTanoda a Dzsungel könyve rockmusicalt adta elő. A rendezvény utolsó napján, vasárnap a művelődési ház csoportjai mutatkoztak be „Másképp is tudjuk csinálni” című műsorukkal.

Hagyománnyá vált az évtizedek során a bálozás. A modern évtizedekben is évente több bál került megrendezésre, például: szüreti, tűzoltó, lovas vagy mentős bál. Ezek mellett évről évre rengeteg rendezvényt tartanak a Fried Művelődési Házban.

2019.07.02. - Simontornyai amatőr művészek kiállítása

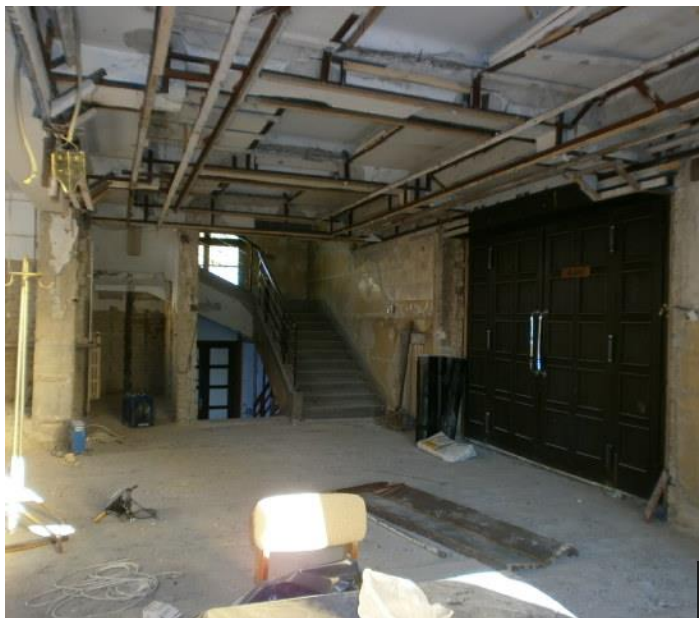

Lacza Attila – 2017 Szüreti mulatság

2013-ban egy pályázat által felújításra került a Fried Művelődési Ház. A színházépületben megszüntették a ruhatárat, helyére nemenként elkülönített mellékhelyiségeket alakítottak ki. Az épület bejáratának akadálymentesítése is megtörtént, ún. lépcsőjáró emelőt szereltek fel.

Színházépület felújítás után - 2013

Színházépület folyosója felújítás után - 2013

Színházépület emelete felújítás után - 2013

2020-ban megkezdtek a Klub épületének felújítását is. A tető hő- és vízszigetelésével már végeztek. Az épületben nyílászáró cseré és szigetelés is lesz, és a belső udvar is felújításra kerül.